

NAZIV KAZALNIKA:	Pričakovano trajanje življenja ob rojstvu (moški, ženske)	ENOTA MERE: leta
PODROČJE/PODPODROČJE	Področja blaginje: Družbena blaginja Podpodročje blaginje: Zdravje	
ŠIFRA KAZALNIKA	2.3.0 (vodilni kazalnik)	
DEFINICIJA KAZALNIKA	<p>Kratka definicija kazalnika: Pričakovano trajanje življenja ob rojstvu predstavlja povprečno število let življenja, ki ga novorojen otrok lahko pričakuje ob predpostavki, da bo od leta opazovanja dalje umrljivost po starosti ostala nespremenjena. Pričakovano trajanje življenja ob rojstvu izračunamo s pomočjo tablic umrljivosti.</p> <p>Metodološke obrazložitve (imenovalec, števec): Pričakovano trajanje življenja se računa na podlagi (skrajšanih) tablic umrljivosti, ki predstavljajo starostno specifične stopnje umrljivosti. Pričakovano trajanje življenja (ex) je povprečno število let življenja, ki ga oseba, stara x let, še lahko pričakuje – če predpostavljamo, da bo umrljivost po starosti od leta opazovanja dalje ostala nespremenjena. Podrobnosti preračuna: Tablice umrljivosti prebivalstva, Slovenija, Metodološka pojasnila, Statistični urad Republike Slovenije</p> <p>Interpretacija kazalnika: Rast kazalnika ugodno vpliva na blaginjo.</p> <p>Utemeljitev (vključuje obrazložitev, zakaj ga predlagamo kot merilo blaginje; prednosti in omejitve): Kazalnik Pričakovanega trajanja življenja se lahko uporablja za prikaz trendov v pričakovani življenjski dobi ter kot poudarek vplivov intervencij na področju javnega zdravja. Različni kazalniki Pričakovanega trajanja življenja so uporabni predvsem za napoved bodočih potreb po zdravstvenih in socialnih storitvah, ugotavljanje trendov in neenakosti ter za vrednotenje zdravstvenih programov.</p> <p>Populacija z visoko pričakovano življenjsko dobo se lahko šteje kot bolj zdrava od populacije z nizko pričakovano življenjsko dobo. Zdravstvene potrebe obeh skupin se razlikujejo tudi zaradi različnih dinamik populacije. Populacija z visoko življenjsko dobo naj bi poskrbela, da zdravstveni sistem poskrbi tudi za starejše ljudi, ne le za dojenčke, otroke, mladostnike in odrasle. Med tem ko naj bi se populacije z nižjo pričakovano življenjsko dobo osredotočile na delovanje zdravstvenega sistema predvsem na področje za dojenčke, otroke, mladostnike ter odrasle.</p>	
DIMENZIJE IN PODKATEGORIJE	Podatki omogočajo prikaz distribucij po: spolu in starosti.	
VIRI PODATKOV ZA SLOVENIJO	<p>Vir podatkov: SURS</p> <p>Časovna serija: Podatki za Slovenijo so razpoložljivi od leta 1987 dalje. Od leta 2007 se uporablja nova metodologija preračunavanja, vendar v podatkih ni omembe vrednih sprememb.</p> <p>Frekvenca objavljanja: letno</p> <p>Okvirni datum objave letnega podatka: ni opredeljeno</p> <p>Ažurnost objavljanja: t-1</p>	
VIRI MEDNARODNIH PODATKOV	<p>Vir podatkov: Eurostat</p> <p>Časovna serija: od 2002 dalje</p> <p>Frekvenca objavljanja: letno</p> <p>Okvirni datum objave letnega podatka: ni koledarja objav</p> <p>Ažurnost objavljanja: t-2</p>	
PREDLOGI ZA IZBOLJŠAVE	Metodološke izboljšave:	

KAZALNIKA	Podatkovne izboljšave:
REFERENCE (Literatura in viri)	TABLICE UMRLJIVOSTI PREBIVALSTVA, SLOVENIJA METODOLOŠKA POJASNILA, Statistični urad Republike Slovenije, http://www.stat.si/doc/metod_pojasnila/05-111-MP.pdf OECD Health Data 2012 Definitions, Sources and Methods; http://stats.oecd.org/

Pripravila: Mojca Simončič (NIJZ)

Datum: marec, 2014

NAZIV KAZALNIKA:	Zdrava leta življenja ob rojstvu (moški, ženske)	ENOTA MERE: leta
PODROČJE/PODPODROČJE	Področja blaginje: Družbena blaginja Podpodročje blaginje: Zdravje	
ŠIFRA KAZALNIKA	2.3.1 (dopolnilni kazalnik)	
DEFINICIJA KAZALNIKA	<p>Kratka definicija kazalnika: Kazalnik Zdravih let življenja (oziroma Pričakovane dolžina življenja brez invalidnosti "Disability-free life expectancy" - DFLE) je kazalnik, s katerim merimo število let, za katera lahko oseba določene starosti pričakuje, da jih bo preživela brez hujših ali zmernih zdravstvenih težav. Kazalnik temelji na raziskovanju EU-SILC, katere cilj je merjenje obsega omejitev/oviranosti (v obdobju vsaj šestih mesecev), zaradi zdravstvenih težav, ki bi lahko vplivali na izvajanje dejavnosti, ki jih osebe običajno opravljajo (tako imenovani Gali "Global Activity Limitation Instrument" - predviden v letnem raziskovanju EU-SILC). Kazalnik zdrava leta življenja je sestavljeni kazalnik, ki združuje podatke o umrljivosti in o zdravstvenem stanju.</p> <p>Metodološke obrazložitve (imenovalec, števec): Kazalnik se računa s Sullivan-ovo metodo (angl.: Sullivan's method), ki združuje podatke o umrljivosti in podatke zdravstvenega stanja. Spremenljivke vključene v komponento umrljivosti: - Starostno specifična stopnja umrljivosti (M_x) - Verjetnost smrti med natančnima starostma (q_x) - Verjetnost preživetja med natančnima starostma (p_x) - Število živih v določeni starosti (l_x) - Število let, ki jih je oseba preživela med natančnima starostma (L_x) - Pričakovana življenjska doba za določeno starost (e_x) Več informacij: Metadata pages of Mortality (demo_mor) and Life table (demo_mlifetable).</p> <p>Spremenljivke vključene v komponento zdravstvenega stanja (omejenosti/oviranosti). Spremenljivke iz anketnega vprašanja AC3 (sklop C: Zdravje) v raziskovanju EU o dohodkih in življenjskih pogojih (EU-SILC) – oviranost zadnjih šest mesecev ali dlje zaradi zdravstvenih težav pri običajnih aktivnostih. "V kolikšni meri je anketiranec zadnjih 6 mesecev ali dlje oviran/a zaradi zdravstvenih težav pri običajnih aktivnostih? 1 – Da, zelo oviran/a, 2 – Da, oviran/a, 3 – Ne, ni oviran/a". Na podlagi te spremenljivke se izračuna delež prebivalstva z dobrim (Odgovor 3) in slabim (Odgovor 1 ali 2) zdravstvenim stanjem, po spolu in starosti. EU-SILC ciljna populacija je sestavljena iz vseh oseb, ki živijo v zasebnih gospodinjstvih. Osebe, ki živijo v kolektivnih gospodinjstvih in ustanovah, so na splošno izključene iz ciljne populacije.</p> <p>Interpretacija kazalnika: Rast kazalnika ugodno vpliva na blaginjo.</p> <p>Utemeljitev (vključuje obrazložitev, zakaj ga predlagamo kot merilo blaginje; prednosti in omejitve): Kazalnik Zdrava leta življenja je v kombinaciji s kazalnikom Pričakovanega trajanja življenja merilo funkcionalnega zdravstvenega stanja populacije. K razvoju kazalnika je pripomoglo dejstvo, da posameznikovo zdravstveno stanje ni dobro skozi obdobje celotnega življenja. Daljšanje življenjske dobe ni nujno odraz boljšanja zdravstvenega stanja populacije, saj postajajo kronične bolezni, slabotnost in invalidnost vse bolj razširjene zdravstvene tegobe starejših starostnih skupin. Če se leta zdravega življenja povečujejo hitreje, kot je rast pričakovane življenjske dobe populacije, potem to nakazuje, da ljudje živijo dlje in s tem tudi večji del svojega življenja preživijo brez omejitev oziroma invalidnosti. Ta kazalnik je del osnovnega nabora evropskih strukturnih kazalnikov, njegov pomen pa poudarja tudi Lizbonska strategija. Uporaba kazalnika: (i) spremljanje zdravja kot dejavnika produktivnosti oz. gospodarskega dejavnika, (ii) upoštevanje kakovosti življenja, (iii) merjenje zaposljivosti starejših delavcev, (iv) spremljanje napredka pri dostopnosti, kakovosti in vzdržnosti</p>	

	zdravstvenega varstva.
DIMENZIJE IN PODKATEGORIJE	Podatki omogočajo prikaz distribucij po: koledarsko leto, spol, starostne skupine (ob rojstvu, pri 50 letih, pri 65 letih).
VIRI PODATKOV ZA SLOVENIJO	Vir podatkov: EUROSTAT (EU-SILC, Statistični urad Republike Slovenije) Časovna serija: Podatki za Slovenijo so razpoložljivi od leta 2005 dalje. Frekvenca objavljanja: letno Okvirni datum objave letnega podatka: marec za predpreteklo leto Ažurnost objavljanja: t-3
VIRI MEDNARODNIH PODATKOV	Vir podatkov: Eurostat Časovna serija: Podatki za EU-27 so razpoložljivi od leta 2005 dalje. Frekvenca objavljanja: letno Okvirni datum objave letnega podatka: marec za predpreteklo leto Ažurnost objavljanja: t-2
PREDLOGI ZA IZBOLJŠAVE KAZALNIKA	Metodološke izboljšave: Podatkovne izboljšave:
REFERENCE (Literatura in viri)	Healthy Life Years (from 2004 onwards), Reference Metadata in Euro SDMX Metadata Structure (ESMS), Compiling agency: Eurostat, the statistical office of the European Union: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_SDDS/EN/hlth_hlye_esms.htm DATA: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database <ul style="list-style-type: none"> • For HLY as a structural indicator data are available from the Eurostat database, Structural indicators on health; http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=hlth_hlye&lang=en • For HLY as a Sustainable indicator data; http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/sdi/indicators/theme5 • At DG Health & consumers most recent data; http://ec.europa.eu/health/indicators/healthy_life_years/hly_en.htm#fragment2 • Eurostat: Structural indicators on health. Reference Metadata in Euro SDMX Metadata Structure (ESMS); http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_SDDS/EN/hlth_hlye_esms.htm • Joint Action EHLEIS; http://www.eurohex.eu/ • EHEMU: Health Expectancy Calculation by the Sullivan Method:A Practical Guide; http://www.eurohex.eu/pdf/Sullivan_guide_final_jun2007.pdf • DG Sanco: Healthy Life Years; http://ec.europa.eu/health/indicators/healthy_life_years/index_en.htm • More information about HLY is also accessible at: <ul style="list-style-type: none"> Eurostat Statistics Explained; http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Healthy_life_years_statistics The general public website on HLY; http://www.healthy-life-years.eu/ HLY at Wikipedia; http://en.wikipedia.org/wiki/Healthy_Life_Years EU Task Force on Health Expectancy; http://www.tf-he.eu/ • Eurostat metadata on EU-SILC; http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_SDDS/en/hlth_status_silc_esms.htm

Pripravili: Mojca Simončič (NIJZ), Martina Stare (SURs)

Datum: marec, 2014

NAZIV KAZALNIKA:	Izgubljena leta potencialnega življenja (moški, ženske)	ENOTA MERE: leta
PODROČJE/PODPODROČJE	Področja blaginje: Družbena blaginja Podpodročje blaginje: Zdravje	
ŠIFRA KAZALNIKA	2.3.2 (dopolnilni kazalnik)	
DEFINICIJA KAZALNIKA	<p>Kratka definicija kazalnika: Potential Years of Life Lost (PYLL) - število PYLL je zmnožek števila primerov smrti pri vsaki starosti in števila let, ki bi jih oseba še živela, če ne bi umrla prezgodaj oz. pred zgornjo starostno mejo (70 let). Med preprečljive se uvrščajo tiste bolezni in stanja, ki jih je možno preprečiti oziroma uspešno zdraviti.</p> <p>Metodološke obrazložitve (imenovalec, števec): Izračun YPLL temelji na številu prezgodnjih smrti. Prezgodnja umrljivost in stopnje YPLL so izračunane na 100.000 prebivalcev Slovenije, starih 0-69,99 let. Podatki o umrlih predstavljajo osebe s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji, ki so umrle v obdobju od 1. januarja do 31. decembra, iz Zbirke podatkov o umrlih osebah, ki jo vodi Nacionalni inštitut za javno zdravje.</p> <p>Prezgodaj izgubljena leta potencialnega življenja so izračunana po formuli:</p> $PYLL_{it} = \sum_{a=0}^{l-1} (1 - a)(d_{at}/p_{at})(P_a/P_n) * 100.000$ <p>a – starost l – zgornja starostna meja, izbrana za kazalnik d_{at} – število smrti ob starosti a p_{at} – število oseb starih a let v državi i in času t P_a – število oseb starih a let v referenčni populaciji P_n – skupno število oseb v referenčni populaciji</p> <p>Interpretacija kazalnika: Rast kazalnika neugodno vpliva na blaginjo.</p> <p>Utemeljitev (vključuje obrazložitve, zakaj ga predlagamo kot merilo blaginje; prednosti in omejitve): Preprečevanje prezgodnjih, potencialno preprečljivih smrti, je eden od prednostnih javnozdravstvenih ciljev. Med preprečljive se uvrščajo tiste bolezni in stanja, ki jih je možno preprečiti oziroma uspešno zdraviti. V skupini vzrokov prezgodnjih smrti, ki jih lahko preprečimo z ustreznimi preventivnimi ukrepi, so najpomembnejši rak dihalnih poti in pljuč, kožni rak, ishemična bolezen srca, jetrna ciroza in prometne nezgode. V skupino vzrokov, ki jih lahko uspešno zdravimo pa sodijo tuberkuloza, rak dojke, rak maternice, rak mod, kronična revmatična bolezen srca, levkemije, prirojene srčno-žilne bolezni idr.</p> <p>Z družbenega vidika je zelo pomembna starost, pri kateri človek umre. Družba od vsake generacije upravičeno pričakuje ne samo lastno reprodukcijo, ampak tudi materialno zapuščino in druge vrednote za naslednje generacije, ki jih ni možno materialno ovrednotiti .</p>	
DIMENZIJE IN	Podatki omogočajo prikaz distribucij po: spol, statistične regije, vzrok smrti.	

PODKATEGORIJE	
VIRI PODATKOV ZA SLOVENIJO	<p>Vir podatkov: Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ), OECD</p> <p>Časovna serija: od leta 1985</p> <p>Frekvenca objavljanja: letno</p> <p>Okvirni datum objave letnega podatka: ni koledarja objav</p> <p>Ažurnost objavljanja: t-2</p>
VIRI MEDNARODNIH PODATKOV	<p>Vir podatkov: OECD</p> <p>Časovna serija: uradnih podatkov za EU-27 ni na voljo; izračune v bazi podatkov izdelal NIJZ na podlagi navodil WHO.</p> <p>Frekvenca objavljanja: letno</p> <p>Okvirni datum objave letnega podatka: ni koledarja objav</p> <p>Ažurnost objavljanja: t-2</p>
PREDLOGI ZA IZBOLJŠAVE KAZALNIKA	<p>Metodološke izboljšave:</p> <p>Podatkovne izboljšave:</p>
REFERENCE (Literatura in viri)	<p>Prezgodnja umrljivost v letu 2005, NIJZ: http://www.nijz.si/Mp.aspx?ni=37&pi=5&_5_id=355&_5_PageIndex=0&_5_groupId=229&_5_newsCategory=&_5_action=ShowNewsFull&pl=37-5.0</p> <p>OECD (2011), "Premature mortality", in Health at a Glance 2011: OECD Indicators, OECD Publishing. http://dx.doi.org/10.1787/health_glance-2011-5-en</p> <p>Source of DATA: OECD (2012), "OECD Health Data: Health status", OECD Health Statistics (database); doi: 10.1787/data-00540-en</p>

Pripravila: Mojca Simončič (NIJZ)

Datum: april, 2015

NAZIV KAZALNIKA: Umrljivost zaradi raka, na 100.000 prebivalcev	ENOTA MERE: število
PODROČJE/PODPODROČJE	Področja blaginje: Družbena blaginja Podpodročje blaginje: Zdravje
ŠIFRA KAZALNIKA	2.3.3 (dopolnilni kazalnik)
DEFINICIJA KAZALNIKA	<p>Kratka definicija kazalnika: Starostno standardizirana stopnja umrljivosti zaradi raka (malignih neoplazem) opisuje umrljivost glede na celotno populacijo, izraženo v umrlih na 100.000 prebivalcev in standardizirano na standardno (svetovno) populacijo. Izračunava se kot število umrlih zaradi raka (MKB-10 kode C00-C97) v populaciji v določenem obdobju, deljeno s prebivalstvom v istem obdobju in nato pomnoži z 100.000 ter nato standardizirano z neposredno metodo.</p> <p>Metodološke obrazložitve (imenovalec, števec): (Število umrlih za rakom (C00-C97) v letu x)/(Število prebivalcev v letu x)*100.000, standardizirano glede na hipotetično standardno svetovno populacijo (WHO). Starostno standardizirana stopnja je teoretična stopnja, pri kateri predpostavimo, da je starostna struktura opazovane populacije taka kot v standardni populaciji – pove nam torej kakšna bi bila groba stopnja v opazovani populaciji, če bi bila starostna struktura te populacije enaka kot je v standardni populaciji. Uporabljamo jo, če analiziramo incidenco/umrljivost v daljšem časovnem obdobju (če se starostna struktura prebivalstva v času spreminja) ali če incidenco/umrljivost primerjamo med populacijami z različno starostno strukturo.</p> <p>Interpretacija kazalnika: Rast kazalnika neugodno vpliva na blaginjo.</p> <p>Utemeljitev (vključuje obrazložitev, zakaj ga predlagamo kot merilo blaginje; prednosti in omejitve): Podatki o vzroku smrti zagotovijo informacije o vzorcih umrljivosti in tvorijo pomemben element javnozdravstvenih informacij, potrebnih za načrtovanje preventive, zdravstvenega varstva in za vrednotenje politik.</p>
DIMENZIJE IN PODKATEGORIJE	Podatki omogočajo prikaz distribucij po: leto, država, regija, spol.
VIRI PODATKOV ZA SLOVENIJO	<p>Vir podatkov: WHO, NIJZ Časovna serija: od leta 1985 Frekvenca objavljanja: letno Okvirni datum objave letnega podatka: ni koledarja objav Ažurnost objavljanja: t-2</p>
VIRI MEDNARODNIH PODATKOV	<p>Vir podatkov: WHO Časovna serija: od leta 1980, v bazi so podatki od leta 2000. Frekvenca objavljanja: letno Okvirni datum objave letnega podatka: ni koledarja objav Ažurnost objavljanja: t-2</p>
PREDLOGI ZA IZBOLJŠAVE KAZALNIKA	<p>Metodološke izboljšave: Podatkovne izboljšave:</p>
REFERENCE (Literatura in viri)	<p>Nacionalni inštitut za javno zdravje; http://www.nijz.si/podatki Eurostat database, Causes of death Reference Metadata in Euro SDMX Metadata Structure (ESMS); http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_SDDS/EN/hlth_cdeath_esms.htm Eurostat database, Causes of death by NUTS 2 regions - Crude death rate (per 100,000 inhabitants) (Annual data) [hlth_cd_acdr] http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/health/public_health/data_public_health/database</p>

Pripravila: Mojca Simončič (NIJZ)

Datum: marec, 2014

NAZIV KAZALNIKA: Umrljivost zaradi samomora, na 100.000 prebivalcev	ENOTA MERE: število
PODROČJE/PODPODROČJE	Področja blaginje: Družbena blaginja Podpodročje blaginje: Zdravje
ŠIFRA KAZALNIKA	2.3.4 (dopolnilni kazalnik)
DEFINICIJA KAZALNIKA	<p>Kratka definicija kazalnika: Starostno standardizirana stopnja umrljivosti zaradi samomora opisuje umrljivost glede na celotno populacijo, izraženo v umrlih na 100.000 prebivalcev in standardizirano na standardno (svetovno) populacijo. Izračuna se kot število umrlih zaradi samomora (MKB 10 kode X60-X84, Y870) v populaciji v določenem obdobju, deljeno s prebivalstvom v istem obdobju in nato pomnoži z 100.000 ter nato standardizirano z neposredno metodo.</p> <p>Metodološke obrazložitve (imenovalec, števec): (Število umrlih zaradi samomora (X60-X84, Y870) v letu x)/(Število prebivalcev v letu x)*100.000 standardizirano glede na hipotetično standardno svetovno populacijo (WHO). Starostno standardizirana stopnja je teoretična stopnja, pri kateri predpostavimo, da je starostna struktura opazovane populacije taka kot v standardni populaciji – pove nam torej kakšna bi bila groba stopnja v opazovani populaciji, če bi bila starostna struktura te populacije enaka kot je v standardni populaciji. Uporabljamo jo, če analiziramo incidenco/umrljivost v daljšem časovnem obdobju (če se starostna struktura prebivalstva v času spreminja) ali če incidenco/umrljivost primerjamo med populacijami z različno starostno strukturo.</p> <p>Interpretacija kazalnika: Rast kazalnika neugodno vpliva na blaginjo.</p> <p>Utemeljitev (vključuje obrazložitev, zakaj ga predlagamo kot merilo blaginje; prednosti in omejitve): Podatki o vzroku smrti zagotovijo informacije o vzorcih umrljivosti in tvorijo pomemben element javnozdravstvenih informacij, potrebnih za načrtovanje preventive, zdravstvenega varstva in za vrednotenje politik.</p>
DIMENZIJE IN PODKATEGORIJE	Podatki omogočajo prikaz distribucij po: leto, država, regija, spol, starost (5 letne starostne skupine).
VIRI PODATKOV ZA SLOVENIJO	<p>Vir podatkov: NIJZ, Baza podatkov Umrlji; Zdravstveni statistični letopis</p> <p>Časovna serija: od leta 1979</p> <p>Frekvenca objavljanja: letno</p> <p>Okvirni datum objave letnega podatka: ni koledarja objav</p> <p>Ažurnost objavljanja: t-2</p>
VIRI MEDNARODNIH PODATKOV	<p>Vir podatkov: Eurostat, OECD Health Data</p> <p>Časovna serija: od leta 1994, v bazi so podatki od leta 2000.</p> <p>Frekvenca objavljanja: letno</p> <p>Okvirni datum objave letnega podatka: ni koledarja objav</p> <p>Ažurnost objavljanja: t-2</p>
PREDLOGI ZA IZBOLJŠAVE KAZALNIKA	<p>Metodološke izboljšave:</p> <p>Podatkovne izboljšave:</p>
REFERENCE (Literatura in viri)	<p>Nacionalni inštitut za javno zdravje; http://www.nijz.si/podatki</p> <p>Eurostat database, Causes of death Reference Metadata in Euro SDMX Metadata Structure (ESMS); http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_SDDS/EN/hlth_cdeath_esms.htm</p> <p>Eurostat database, Causes of death by NUTS 2 regions - Crude death rate (per 100,000 inhabitants) (Annual data) [hlth_cd_acdr] http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/health/public_health/data_public_health/database</p>

Pripravila: Mojca Simončič (NIJZ)

Datum: marec, 2014

NAZIV KAZALNIKA: Delež otrok s prekomerno telesno težo (med 6 in15 leti)	ENOTA MERE: %
PODROČJE/PODPODROČJE	Področja blaginje: Družbena blaginja Podpodročje blaginje: Zdravje
ŠIFRA KAZALNIKA	2.3.5 (dopolnilni kazalnik)
DEFINICIJA KAZALNIKA	Kratka definicija kazalnika: Delež otrok s prekomerno telesno težo predstavlja delež otrok, ki presegajo določen indeks telesne mase (BMI) in predstavljajo bodočo aktivno populacijo, ki je že v mladosti prekomerno hranjena. Meje za indeks telesne teže so določene za vsako starostno skupino posebej. Metodološke obrazložitve (imenovalec, števec): Delež otrok s prekomerno telesno težo se izračuna kot razmerje števila otrok v starostnem obdobju 6-15 let, ki presega določen BMI (za vsak starostni razred je posebej določena meja, glede na mednarodne standarde), in števila vseh otrok v isti starostni skupini. Interpretacija kazalnika: Rast kazalnika neugodno vpliva na blaginjo. Utemeljitev (vključuje obrazložitev, zakaj ga predlagamo kot merilo blaginje; prednosti in omejitve): Delež prekomerno hranjenih otrok je eden od kazalnikov blaginje bodočih generacij. Omejitve kazalnika so povezane z razpoložljivostjo podatkov in mednarodno primerljivostjo.
DIMENZIJE IN PODKATEGORIJE	Podatki omogočajo prikaz distribucij po: spol
VIRI PODATKOV ZA SLOVENIJO	Vir podatkov: NIJZ-HBSC 2002-2006-2010 Časovna serija: od leta 2002 Frekvenca objavljanja: na 4 leta Okvirni datum objave letnega podatka: ni koledarja objav Ažurnost objavljanja: t-2
VIRI MEDNARODNIH PODATKOV	Vir podatkov: Health behavior in school-aged children, World health organization collaborative cross-national survey, podatki objavljeni v OECD Health at a Glance Europe 2012 http://dx.doi.org/10.1787/888932703848 ; zaradi manjšega zajema so podatki objavljeni za EU-24. Časovna serija: od leta 2002 Frekvenca objavljanja: letno Okvirni datum objave letnega podatka: ni koledarja objav Ažurnost objavljanja: t-2
PREDLOGI ZA IZBOLJŠAVE KAZALNIKA	Metodološke izboljšave: Podatkovne izboljšave:
REFERENCE (Literatura in viri)	HBSC International Coordinating Centre, Child & Adolescent Health Research Unit; http://www.hbsc.org/ Nacionalni inštitut za javno zdravje; http://www.nijz.si/

Pripravila: Mojca Simončič (NIJZ)

Datum: marec, 2014

NAZIV KAZALNIKA:	Delež rednih kadilcev, starih 15 let in več	ENOTA MERE: %
PODROČJE/PODPODROČJE	Področja blaginje: Družbena blaginja Podpodročje blaginje: Zdravje	
ŠIFRA KAZALNIKA	2.3.6 (dopolnilni kazalnik)	
DEFINICIJA KAZALNIKA	<p>Kratka definicija kazalnika: Kazalnik je opredeljen kot število trenutnih kadilcev glede na celotno populacijo. Predstavlja delež populacije, ki kadi.</p> <p>Metodološke obrazložitve (imenovalec, števec): Delež rednih kadilcev = (število anketirancev, ki so odgovorili, da dnevno kadijo cigarete) / (število vseh anketirancev, ki so odgovorili na vprašanja o kajenju). Delež anketirancev, ki so odgovorili da dnevno kadijo cigarete, pridobljeno iz EHIS vprašanj EJ1 in EJ2; EJ1: Ali sedaj kadite? 1 Da, vsak dan. 2 Da, občasno. 3 Ne kadim. EJ2: Katere tobačne izdelke kadite dnevno? 1 Tovarniške cigarete. 2 Ročno zvite cigarete. 3 Cigare. 4 Pipe tobaka. 5 Drugo. Za izračun tega kazalnika se odgovori "ja, dnevno" na vprašanje EJ1 kombinirajo z odgovoroma "tovarniške cigarete" in/ali "ročno zvite cigarete" na vprašanje EJ2.</p> <p>Interpretacija kazalnika: Rast kazalnika neugodno vpliva na blaginjo.</p> <p>Utemeljitev (vključuje obrazložitev, zakaj ga predlagamo kot merilo blaginje; prednosti in omejitve): Tobak je eden od vodilnih preprečljivih vzrokov smrti in bolezni v družbi. Je glavni dejavnik tveganja za bolezni srca in ožilja, za kronični bronhitis in emfizem, raka pljuč in druge bolezni. Kajenje je najpomembnejši posamezni dejavnik tveganja za raka, povezujejo ga z nastankom raka pljuč, ustne votline, nosnih votlin, žrela, grla, požiralnika, želodca, trebušne slinavke, jeter, sečnega mehurja, ledvic, materničnega vratu in mieloidno levkemijo. S škodljivimi vplivi na zdravje, tudi z nastankom raka, so povezane vse oblike kajenja, vključno s pasivnim kajenjem. Ocenjuje se, da je v razvitih državah kajenje vzrok za približno 30 % vseh rakov. Opustitev kajenja kadarkoli v življenju dokazano zmanjša tveganje za vse s kajenjem povezane rake. Kajenje je spremenljiv dejavnik tveganja, ki je posledica življenjskega sloga; učinkoviti ukrepi za nadzor nad tobakom lahko zmanjšajo pojavnost kajenja v populaciji.</p> <p>Delež rednih kadilcev je eden od kazalnikov zdravja in dolgotrajne oskrbe v Odboru za socialno zaščito (Social protection Committee). Kazalnik Sedanji kadilci, po spolu in starostnih skupinah, je eden od kazalnikov trajnostnega razvoja, vendar še v fazi razvijanja.</p> <p>V kazalnik so zajeti le kadilci cigaret, saj naj bi kajenje pip in cigar predstavljalo drugačen profil tveganja (manjše tveganje za kadilce zaradi manjšega inhaliranja). Cigarete (tovarniške ali ročno zvite) predstavljajo večino porabe tobaka.</p>	
DIMENZIJE IN PODKATEGORIJE	Podatki omogočajo prikaz distribucij po: Koledarsko leto, spol, starostne skupine (18-44, 45-54, 55-64, 65-74, 75+ / 15-24, 25-34, 35-44, 45-54, 55-64, 65-74, 75-84, 85+), socio – ekonomski položaj (stopnja izobrazbe ISCED 3 agregirane skupine: 0-2; 3+4; 5+6).	
VIRI PODATKOV ZA SLOVENIJO	<p>Vir podatkov: Anketa o zdravju in zdravstvenem varstvu (European health interview survey (EHIS), collection round 2008), Nacionalni inštitut za javno zdravje. Izvaja se na vsakih 5 let. Prvi val je bil izveden leta 2007, naslednji pa je načrtovan v letu 2014. Vmesni podatki: CINDI 2012, Anketa o uporabi drog, alkohola in tobaka 2012</p> <p>Časovna serija: od leta 2002</p> <p>Frekvenca objavljanja: okvirno od 4 do 5 let, odvisno od izvajanja anket</p> <p>Okvirni datum objave letnega podatka: ni koledarja objav</p> <p>Ažurnost objavljanja: t-2</p>	
VIRI MEDNARODNIH PODATKOV	<p>Vir podatkov: Eurostat, EHIS (Daily smokers of cigarettes by sex, age and educational level (%) - collection round 2008)</p> <p>Časovna serija: od leta 2002</p> <p>Frekvenca objavljanja: odvisno od izvajanja anket</p>	

	Okvirni datum objave letnega podatka: ni koledarja objav Ažurnost objavljanja: t-3
PREDLOGI ZA IZBOLJŠAVE KAZALNIKA	Metodološke izboljšave: Podatkovne izboljšave:
REFERENCE (Literatura in viri)	Data: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=hlth_ehis_de3&lang=en European Community Health Indicators & Monitoring, C) Determinants of health, 44. Regular smokers; http://www.healthindicators.eu/healthindicators/object_binary/o2967_44.%20Regular%20smokers_20100603.pdf European health interview survey (EHIS) - collection round 2008, Reference Metadata in Euro SDMX Metadata Structure (ESMS), Compiling agency: Eurostat, the statistical office of the European Union; http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_SDDS/EN/hlth_ehis_esms.htm

Pripravila: Mojca Simončič (NIJZ)

Datum: marec, 2014

NAZIV KAZALNIKA:	Nezadovoljene potrebe po zdravljenju, delež populacije v dohodkovnem razredu	ENOTA MERE: %
PODROČJE/PODPODROČJE	Področja blaginje: Družbena blaginja Podpodročje blaginje: Zdravje	
ŠIFRA KAZALNIKA	2.3.7 (dopolnilni kazalnik)	
DEFINICIJA KAZALNIKA	<p>Kratka definicija kazalnika: Kazalnik je definiran kot delež anketirancev (osebe, stare 16 let in več, ki živijo v zasebnih gospodinjstvih), ki so poročali, da imajo nezadovoljene potrebe po zdravstveni oskrbi (zdravstveni pregled ali zdravljenje) zaradi treh razlogov: finančnih ovir (si niso mogli privoščiti, je predrago) in/ali predolgih čakalnih dob in/ali predolgih poti (oz. ni bilo sredstev prevoza).</p> <p>Metodološke obrazložitve (imenovalci, števec): Delež anketirancev, ki so v zadnjih 12 mesecih potrebovali zdravstveno oskrbo (Vprašanje AC4): Ali je anketiranec v zadnjih 12 mesecih kdaj resnično potreboval/-a posvet pri zdravniku? 1."Da" in je niso prejeli (Vprašanje AC5): Ali se je anketiranec tudi posvetoval/-a z zdravnikom? 2."Ne", zato ker je bila le ta bodisi predraga, so morali čakati, ali pa je bila predaleč/nedostopna (Vprašanje AC6): Kateri je bil glavni razlog, da se 'Ime Priimek (letnica)' ni posvetoval/-a z zdravnikom? Odgovori: 1. "Ni si mogel privoščiti stroškov (previsoki stroški ali teh stroškov ne krije zavarovalnica)" in/ali 2. "Čakalna doba (seznam čakajočih je predolg), ni imel napotnice" in/ali 4. "Predolga pot (bilo je predaleč), ni imel ustreznega prevoznega sredstva.". EU-SILC Ciljna populacija je sestavljena iz vseh oseb, ki živijo v zasebnih gospodinjstvih. Osebe, ki živijo v kolektivnih gospodinjstvih in ustanovah, so na splošno izključene iz ciljne populacije.</p> <p>Interpretacija kazalnika: Rast kazalnika neugodno vpliva na blaginjo.</p> <p>Utemeljitev (vključuje obrazložitev, zakaj ga predlagamo kot merilo blaginje; prednosti in omejitve): Kazalnik prikazuje (ne)enakosti dostopa do zdravstvenih storitev in sicer, dejanske potrebe za zdravstveno oskrbo ter težave, ki predstavljajo oviro pri dejanskem koriščenju zdravstvenih storitev. Kot tak omogoča prikaz koristnih informacij, na kakšen način izboljšati dostopnost zdravstvenih storitev. Osnovna predpostavka pri vsem tem pa je, da se anketne nezadovoljene potrebe ujema z dejanskimi potrebami po zdravljenju.</p>	
DIMENZIJE IN PODKATEGORIJE	Podatki omogočajo prikaz distribucij po: koledarsko leto, spol, socio-ekonomski položaj (dohodek), starost.	
VIRI PODATKOV ZA SLOVENIJO	<p>Vir podatkov: SURS, Anketa o življenjskih pogojih (EU-SILC) / Eurostat.</p> <p>Časovna serija: Podatki za Slovenijo so razpoložljivi od leta 2005 dalje.</p> <p>Frekvenca objavljanja: letno</p> <p>Okvirni datum objave letnega podatka: ni določen</p> <p>Ažurnost objavljanja: t-2</p>	
VIRI MEDNARODNIH PODATKOV	<p>Vir podatkov: Eurostat</p> <p>Časovna serija: od leta 2005 dalje</p> <p>Frekvenca objavljanja: letno</p> <p>Okvirni datum objave letnega podatka: ni koledarja objav</p> <p>Ažurnost objavljanja: t-2</p>	
PREDLOGI ZA IZBOLJŠAVE KAZALNIKA	<p>Metodološke izboljšave:</p> <p>Podatkovne izboljšave:</p>	
REFERENCE (Literatura in viri)	SURS, Vprašalniki v področju "Življenjska raven", Anketa o življenjskih pogojih (EU-SILC), https://www.stat.si/metodologija_vpr.asp?pod=8&kon=236&leto=	

	<p>ECHIM; Indicator: 80. Equity of access to health care services: http://www.healthindicators.eu/healthindicators/object_document/o6125n29138.html Metadata Health care: indicators from the SILC survey (from 2004 onwards); http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_SDDS/EN/hlth_care_silc_esms.htm Eurostat, People with unmet needs for medical examination by sex, age, reason and income quintile (%): http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=hlth_silc_08&lang=en</p>
--	--

Pripravila: Mojca Simončič (NIJZ)

Datum: marec, 2014

NAZIV KAZALNIKA: Samoocena oviranosti prebivalstva nad 65 let	ENOTA MERE: %
PODROČJE/PODPODROČJE	Področje blaginje: Družbena blaginja Podpodročje blaginje: Zdravje
ŠIFRA KAZALNIKA	2.3.8 (dopolnilni kazalnik)
DEFINICIJA KAZALNIKA	Kratka definicija kazalnika Delež populacije v starosti 65 in več let, ki je zaradi zdravstvenih težav zmerno ali zelo ovirana pri običajnih aktivnostih. Metodološke obrazložitve (imenovallec, števec): <i>Imenovallec:</i> Samoocena oviranosti se meri v EU-SILC raziskovanju od leta 2010 na podlagi vprašanja: (AC3) V kolikšni meri je 'Ime Priimek (letnica)' zadnjih 6 mesecev ali dlje oviran/-a zaradi zdravstvenih težav pri običajnih aktivnostih? Zelo oviran/-a. Zmerno oviran/-a. Sploh ni oviran/-a. Pred letom 2010 je bilo vprašanje naslednje: (AC3) Ali je bil/-a 'Ime Priimek (letnica)' v zadnjih 6 mesecih dlje časa oviran/-a pri običajnih dejavnostih zaradi zdravstvenih težav? Da, zelo ovirana/-a..Da, ovirana/-a. Ne, ni bil/-a oviran/-a. Zaradi tega je v podatkih opomba »prelom v seriji«. V kazalnik so vštete osebe, ki so odgovorile, da so ovirane (da, zelo ovirana, da, ovirana oz. od l. 2010 zelo ovirana, zmerno ovirana). <i>Števec:</i> populacija 25-64 let, 65 let in več Interpretacija kazalnika: Rast kazalnika neugodno vpliva na blaginjo. Utemeljitev (vključuje obrazložitev, zakaj ga predlagamo kot merilo blaginje; prednosti in omejitve): Osebe, ki so zmerno ali zelo ovirane pri opravljanju temeljnih dnevnih aktivnosti običajno potrebujejo pomoč druge osebe pri opravljanju ene ali več vsakodnevnih aktivnosti. Zato se kazalnik uporablja kot podlaga za načrtovanje bodočih potreb po dolgotrajni oskrbi in za vrednotenje politik dolgotrajne oskrbe; kot ena temeljnih spremenljivk se uporablja tudi v dolgoročnih projekcijah javnih izdatkov potrebnih za dolgotrajno oskrbo. Po dohodkovnih kvintilih nam kaže na neenakosti v zdravju in dolgotrajni oskrbi.
DIMENZIJE IN PODKATEGORIJE	Podatki omogočajo prikaz distribucij po: spolu, statusu aktivnosti, doseženi izobrazbi, dohodkovnem kvintilu za populacijo 65 let in več; samo za celo Slovenijo.
VIRI PODATKOV ZA SLOVENIJO	Vir podatkov: Eurostat, OECD, SURS Časovna serija: od leta 2005 Frekvenca objavljanja: letno Okvirni datum objave letnega podatka: OECD junija za predpreteklo leto, Eurostat 1. junij za predpreteklo leto, SURS ni določeno Ažurnost objavljanja: t-2
VIRI MEDNARODNIH PODATKOV	Vir podatkov: OECD, Eurostat Časovna serija: Eurostat od leta 2004; OECD od leta 2004, v bazi podatkov od leta 2004 Frekvenca objavljanja: letno Okvirni datum objave letnega podatka: OECD junija za predpreteklo leto, Eurostat različno Ažurnost objavljanja: t-1
PREDLOGI ZA IZBOLJŠAVE KAZALNIKA	Metodološke izboljšave: Pri mednarodnih primerjavah je treba upoštevati, da je ocena subjektivna in da so med državami kulturne razlike, ki lahko vplivajo na rezultat. Med državami so zelo velike razlike. Vprašanje je, zakaj Slovenija tako odstopa po samooceni oviranosti (tretjina populacije naj bi bila ovirana pri vsakodnevnih opravilih, na Švedskem pa le 15%). Ker vprašanje sledi vprašanju, če ima oseba kakšno dolgotrajno bolezen ali zdravstveno težavo, se lahko zgodi, da ta odgovor vpliva tudi na obseg oviranosti. Problem je lahko tudi v definiciji 'običajnih /vsakodnevnih aktivnostih', ker si osebe pri tem razlagajo različne stvari. Podatkovne izboljšave:
REFERENCE (Literatura in viri)	OECD Health at a glance 2011, OECD Help Wanted (2011), European Commission: Ageing report 2012 Eurostat Database – Population and Social Conditions – Health – Public Health

Pripravili: Eva Zver (UMAR) in Martina Stare (SURS)

Datum: marec, 2014